

Arvioitavat kokonaisuudet: Parodontologia

Parodontologinen diagnostiikka I – anamneesi, potilaan kliininen ja radiologinen tutkiminen	1
Parodontologinen diagnostiikka II – tutkimuslöydösten tulkinta, erotusdiagnostiikka ja diagnoosin asettaminen.....	3
Peri-implanttikumosiitin (PM) ja peri-implantiitin (PI) diagnostiikka ja ei-kirurginen hoito.....	5
Koejaksen geneerinen arviointi (Hämähäkkiverkkomalli).....	7

Parodontologinen diagnostiikka I – anamneesi, potilaan kliininen ja radiologinen tutkiminen

Lyhyt kuvaus

EPA kattaa anamneesin selvityksen, parodontaalisen sekä radiologisen tutkimisen osalta osaamisen arvioinnin.

Kyseessä on EPA, jonka arviointi ajoittuu erikoistumiskoulutuksen koejaksolle tai koulutuspaikan olosuhteet huomioiden varsinaisen erikoistumisen alkuvaiheeseen ennen siirtymistä (vaativan) parodontologisen hoidon toteutukseen.

Määritelmä ja rajoitukset

Erikoistuva osaa

- asianmukaisesti selvittää, tunnistaa ja kirjata potilastietoihin keskeiset parodontaalisairaudelle altistavat ja syytekijät (yksilö- sekä hampaistotasolla)
- tarvittaessa konsultoida yleissairaalan potilaan hoitavaa lääkäriä neuvojen ja ohjeiden saamiseksi (esim. arvio mikrobilääkeprofylaksian tarpeesta ennen ientaskumittausta)
- toteuttaa parodontologisen tutkimuksen osana suun terveydentilan tutkimusta
- potilaskohtaisesti määrittää mahdolliset indikaatiot kuvantamistutkimuksille.

EPA ei sisällä osaamisen arviointia täydentävien lisätutkimusten toteutuksen osalta.

Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Erikoistuva ei selvitä/tunnista keskeisiä riskitekijöitä ja/tai tutki asianmukaisesti potilasta, mikä voi alidiagnostiikan sekä puutteellisen hoidon suunnittelun myötä johtaa esim. ientulehduksen etenemiseen parodontiitiksi tai parodontiitin vaikeusasteen lisääntymiseen

Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen
Oma osaaminen ja tiedonhallinta
Lääketieteellinen osaaminen
Ammatillisuus
Vuorovaikutustaidot

Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

Valmistautuminen suun terveydentilan tutkimuskäyntiin

- potilastietojärjestelmään ja potilasasiakirjoihin tutustuminen
- tarvittaessa lisätiedon hankkiminen (kirjallisuus ja konsultointi)

Tutkimuskäynnillä

- kommunikoi ymmärrettävästi ja asiantuntevasti eri tahojen kanssa
- selvittää ja kirjaa asianmukaisesti esitiedot sekä suun terveydentilaan vaikuttavat tekijät
- tuntee lääketieteen eri osa-alueiden näkökulmia hammas- ja suusairauksien syntyyn, diagnostiikkaan ja hoitoon
- kykenee tekemään laajempaa tulkintaa anamneesin perusteella ja kysymään potilaalta tarvittavia lisätietoja
- tutkii potilaan ja laatii statuksen (kaikilta hammaslääketieteen osa-alueilta)
- osaa yhdistää ja soveltaa eri tavoin saatua tietoa

Tutkimuskäynnin jälkeen

- laatii tarvittavat potilaskertomusmerkinnät

Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

- Potilaiden tutkiminen, hoidon suunnittelu (paperikonsultaatio/chair side)

Arviointimenetelmät

Lähikouluttajan havainnointi konsultaatio- ja potilastilanteissa (arviointilomakkeella)

Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

Koejakson aikana tai koulutuspaikan olosuhteet huomioiden varsinaisen erikoistumisen alkuvaiheessa ennen siirtymistä (vaativan) parodontologisen hoidon toteutukseen.

Kirjallisuus

Chapple ILC, ym. Periodontal health and gingival diseases and conditions on an intact and a reduced periodontium: Consensus report of workgroup 1 of the 2017 World Workshop on the Classification of Periodontal and Peri-Implant Diseases and Conditions. J Clin Periodontol. 2018;45(Suppl 20):S68-S77.

Fine DH, ym. Classification and diagnosis of aggressive periodontitis. J Clin Periodontol. 2018;45(Suppl 20):S95-S111.

Holmstrup P, ym. Parodontiitin uusi luokitus ja sen käyttö kliinisessä työssä. Suom Hammaslääkäril 2022;3:24-34.

Lang NP & Bartold PM. Periodontal health. J Clin Periodontol. 2018;45(Suppl 20):S9-S16.

Needleman I, ym. Mean annual attachment, bone level, and tooth loss: A systematic review. J Clin Periodontol. 2018;45(Suppl 20):S112-S129.

Papapanou PN, ym. Periodontitis: Consensus report of workgroup 2 of the 2017 World Workshop on the Classification of Periodontal and Peri-Implant Diseases and Conditions. J Clin Periodontol. 2018;45(Suppl 20):S162-S170.

Parodontiitti. Käypä hoito -suositus. Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin ja Suomen Hammaslääkäriseura Apollonia ry:n asettama työryhmä. Helsinki: Suomalainen Lääkäriseura Duodecim, 2019 (viitattu 3.4.2022). Saatavilla internetissä: www.kaypahoito.fi

Tonetti MS, ym. Staging and grading of periodontitis: Framework and proposal of a new classification and case definition. J Clin Periodontol. 2018;45(Suppl 20):S149-S161.

Trombelli L, ym. Plaque-induced gingivitis: Case definition and diagnostic considerations. J Clin Periodontol. 2018;45(Suppl 20):S44–S67.

Parodontologinen diagnostiikka II – tutkimuslöydösten tulkinta, erotusdiagnostiikka ja diagnoosin asettaminen

Lyhyt kuvaus

EPA kattaa tutkimuslöydösten (kliiniset ja radiologiset) tulkinnan ja niiden perusteella parodontologisen diagnostiikan / erotusdiagnostiikan osaamisen arvioinnin.

Kyseessä on EPA, jonka arviointi ajoittuu erikoistumiskoulutuksen koejaksolle tai koulutuspaikan olosuhteet huomioiden varsinaisen erikoistumisen alkuvaiheeseen ennen siirtymistä (vaativan) parodontologisen hoidon toteutukseen.

Määritelmä ja rajoitukset

Erikoistuva tietää

- parodontologiset peruskäsitteet ja -termit

Erikoistuva osaa

- parodontaalisairauksien luokittelun vuodelta 2017 ja keskeiset diagnostiset/erotusdiagnostiset kriteerit sekä soveltaa niitä päivittäisessä työssään
- asettaa parodontologisen diagnoosin
- määrittellä parodontiittipotilaan taudinkuvan yksityiskohtaisesti.

Koevaiheen EPA rajautuu terveen parodontiumin, ientulehduksen ja parodontiitin diagnostiikkaan (ts. tässä vaiheessa ei arvioida osaamista esimerkiksi akuuttien parodontaalisairauksien osalta).

Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Erikoistuva ei selvitä/tunnista keskeisiä riskitekijöitä ja/tai tutki asianmukaisesti potilasta, mikä voi alidiagnostiikan sekä puutteellisen hoidon suunnittelun myötä johtaa esim. ientulehduksen etenemiseen parodontiitiksi tai parodontiitin vaikeusasteen lisääntymiseen

Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

- Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen
- Oma osaaminen ja tiedonhallinta
- Lääketieteellinen osaaminen
- Ammatillisuus
- Vuorovaikutustaidot

Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

Erikoistuva osaa

- anamneesin ohella tulkita kliinisiä ja radiologisia löydöksiä sekä asettaa niihin perustuen tavanomaisimmat parodontologiset diagnoosit
- määrittää potilaskohtaisesti parodontiitin vaiheen, laajuuden sekä riskiluokan
- keskustella potilaan kanssa ymmärrettävästi suun löydöksistä sekä diagnoosiin perustuen hoidon tarpeesta, hoitovaihtoehdoista, hoidon kulusta, kustannusarviosta, sairauden ja hoidon ennusteesta ja mahdollisista riskeistä
- kirjata tarvittavat diagnoosimerkinnot potilaskertomukseen

Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

- Potilaiden tutkiminen, hoidon suunnittelu (paperikonsultaatio/chair side)

Arviointimenetelmät

Ohjaajan/kouluttajan havainnointi konsultaatio- ja potilastilanteissa (arviointilomakkeella)

Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

Koejakson aikana tai koulutuspaikan olosuhteet huomioiden varsinaisen erikoistumisen alkuvaiheessa ennen siirtymistä (vaativan) parodontologisen hoidon toteutukseen.

Kirjallisuus

Chapple ILC, ym. Periodontal health and gingival diseases and conditions on an intact and a reduced periodontium: Consensus report of workgroup 1 of the 2017 World Workshop on the Classification of Periodontal and Peri-Implant Diseases and Conditions. J Clin Periodontol. 2018;45(Suppl 20):S68-S77.

Fine DH, ym. Classification and diagnosis of aggressive periodontitis. J Clin Periodontol. 2018;45(Suppl 20):S95-S111.

Holmstrup P, ym. Parodontiitin uusi luokitus ja sen käyttö kliinisessä työssä. Suom Hammaslääkäril 2022;3:24-34.

Lang NP & Bartold PM. Periodontal health. J Clin Periodontol. 2018;45(Suppl 20):S9-S16.

Needleman I, ym. Mean annual attachment, bone level, and tooth loss: A systematic review. J Clin Periodontol. 2018;45(Suppl 20):S112-S129.

Papapanou PN, ym. Periodontitis: Consensus report of workgroup 2 of the 2017 World Workshop on the Classification of Periodontal and Peri-Implant Diseases and Conditions. J Clin Periodontol. 2018;45(Suppl 20):S162-S170.

Parodontiitti. Käypä hoito -suositus. Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin ja Suomen Hammaslääkäriseura Apollonia ry:n asettama työryhmä. Helsinki: Suomalainen Lääkäriseura Duodecim, 2019 (viitattu 3.4.2022). Saatavilla internetissä: www.kaypahoito.fi

Tonetti MS, ym. Staging and grading of periodontitis: Framework and proposal of a new classification and case definition. J Clin Periodontol. 2018;45(Suppl 20):S149-S161.

Trombelli L, ym. Plaque-induced gingivitis: Case definition and diagnostic considerations. J Clin Periodontol. 2018;45(Suppl 20):S44–S67.

Peri-implanttimukosiitin (PM) ja peri-implantiitin (PI) diagnostiikka ja ei-kirurginen hoito

Lyhyt kuvaus

EPA kattaa implanttien kuormitusvaiheen ympäriskudosten diagnostiikan sekä ei-kirurgisen hoidon osaamisen arvioimisen.

Kyseessä on EPA, jonka arviointi ajoittuu erikoistumiskoulutuksen koejaksolle tai koulutuspaikan olosuhteet huomioiden varsinaisen erikoistumisen alkuvaiheeseen ennen siirtymistä peri-implantiitin kirurgisen hoidon toteutukseen.

Määritelmä ja rajoitukset

Kussakin tapauksessa on huomioitava implanttityypin ja sen varaan valmistetun proteettisen rakenteen erityispiirteet.

EPA rajautuu kuormitusvaiheen implanttien diagnostiseen arviointiin kansainvälisten kriteerien perusteella sekä ei-kirurgisen hoidon toimenpiteiden toteutukseen ja ylläpito-/jatkohoidon suunnitteluun. EPA ei sisällä peri-implantiitin kirurgisen hoidon osaamisen arviointia.

Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Perimukosiitin eteneminen peri-implantiitiksi
Implantin menetys

Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen
Oma osaaminen ja tiedonhallinta
Lääketieteellinen osaaminen
Tiedonhallinta
Ammatillisuus
Vuorovaikutustaidot

Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

- Hallitsee peri-implanttisairauksien diagnostiset kriteerit (myös erotusdiagnostiikka biomekaanisista syistä johtuviin ongelmiin) ja dg-kriteerien soveltamisen potilas- ja implanttikohtaisesti
- Hallitsee implanttien ei-kirurgisessa hoidossa käytettävät menetelmät (instrumentaation osalta ks. EPA Parodontologinen instrumentointi)
- Osaa arvioida saavutettua hoitotulosta (PM)
- Osaa määrittää jatkohoidon kiireellisyyden (PI)
- Osaa määrittää hoidon jälkeisen riskitason ja sen edellyttämän ylläpitohoitovälin (PM)

Osaa sitouttaa potilaan hoidon ja pitkän aikavälin edellyttämään terveyskäyttäytymiseen ja ylläpitohoitoon (PM, PI)

Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

- Potilaiden tutkiminen, hoidon suunnittelu (paperikonsultaatio/chair side) ja hoitaminen
- Hoitotuloksen ylläpitovaiheen seuranta ja arviointi

Arviointimenetelmät

Ohjaajan/kouluttajan havainnointi konsultaatio- ja potilastilanteissa (arviointilomakkeella)

Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

Koejakson aikana tai koulutuspaikan olosuhteet huomioiden varsinaisen erikoistumisen alkuvaiheessa ennen siirtymistä peri-implantiitin kirurgisen hoidon toteutukseen.

Kirjallisuus

Berglundh T et al. Peri-implanttisairauksien uusi luokitus. Suom Hammaslääkäril 2022;4:22-27.

Koldsland et al. Peri-implantiitin hoito. Suom Hammaslääkäril 2022;4:28-35.

Berglundh T et al. Peri-implant diseases and conditions: Consensus report of workgroup 4 of the 2017 World Workshop on the Classification of Periodontal and Peri-Implant Diseases and Conditions. J Clin Periodontol. 2018;45(Suppl 20):S286–S291.

Araujo MG & Linhe J. Peri-implant health. J Clin Periodontol. 2018;45(Suppl 20):S230–S236.

Heitz-Mayfield LJA & Salvi GE. Peri-implant mucositis. J Clin Periodontol. 2018;45(Suppl 20):S237–S245.

Renvert S et al. Peri-implant health, peri-implant mucositis, and peri-implantitis: Case definitions and diagnostic considerations. J Clin Periodontol. 2018;45(Suppl 20):S278–S285.

Koejaksen geneerinen arviointi (Hämähäkkiverkkomalli)

Lyhyt kuvaus

EPA:n tavoitteena on arvioida geneerisiä taitoja koejaksolla hämähäkkiverkkomallin avulla viisiportaisesti.

EPA soveltuu paitsi parodontologian oppialalle, myös muille kliinisen hammashoidon ja/ tai ortodontia ja kirurgian erikoisaloille.

1= erinomainen 2= kiitettävä 3= hyvä 4= tyydyttävä 5 = välttävä

Geneeriset taidot ovat: 1. potilaan kohtaaminen & informointi, 2. konsultaatiotaidot, 3. palautteen käsittely, 4. yhteistyötaidot, 5. tiedon haku & osaamisen kehittäminen, 6. aseptiikka, 7. keskeisten laboratoriokokeiden tulkitseminen, 8. kädentaidot, 9. kiireellisen infektiotilanteen hoitosuunnitelman laatiminen, 10. tuntee Duodecim HUS-HYKS (tai oman sh-alueen) hoitoketjut, 11. hoitosuunnitelman laatiminen, 12. sairauskertomustekstin laatiminen

Määritelmä ja rajoitukset

EPA voidaan arvioida hämähäkkiverkkomallin avulla, jolloin eri värein visualisoidaan erikoistuvan kehityksen koejaksolla.

violetti= aloituskeskustelu, pinkki=väliarvio, keltainen= loppuarvio

Aloituskeskustelussa arviointi perustuu itsearviointiin. Väli- ja loppuarviossa kouluttaja(t) sekä muu henkilökunta voi ottaa osaa arviointiin. Henkilökunta saa täytettäväkseen 360 astetta arviointilomakkeen, joka huomioidaan väli- ja loppuarvioissa.

Hämähäkkiverkkomallia voidaan käyttää PAINT ohjelman avulla.

Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

EPA:n avulla voidaan puuttua varhaisessa vaiheessa mahdollisiin riskeihin kuten hoitohenkilökunnalta saatuun arvioon (360 astetta) aseptiikan puutteesta.

Esim. kädentaitojen arviointi alkukeskustelussa antaa kuvan erikoistuvan itsearvioinnista, johon myöhemmin on helppo kouluttajan verrata erikoistuvan osaamista.

Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

VUOROVAIKUTUSTAITOT (suulliset ja kirjalliset)

- sairauskertomustekstin laatiminen: sisältää tulosyy, anamneesin otto, diagnoosin asettaminen
- hoitosuunnitelman laatiminen
- potilaan kohtaaminen ja informointi

YHTEISTYÖTAIDOT

- konsultaatiotaidot (paperi – ja suullinen konsultaatio)
- palautteen käsittely ja toiminta
- omaa hyvät yhteistyötaidot työyhteisössä

JOHTAMISTAITOT

- hakee tietoa, kehittää osaamistaan

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN EDISTÄMINEN

- aseptiikka kunnossa mm. käsihygienia
- tutustuu edeltävästi laboratoriokokeisiin, osaa tulkita niitä

OMA OSAAMINEN JA TIEDONHALLINTA

- käden taidot, instrumentaatio
- osaa tutkimuksen perusteella laatia hoitosuunnitelman kiireelliselle infektiotokuspotilaalle huomioiden potilaan yleissairauden

AMMATILLISUUS

- tuntee Duodecimin hoitoketjut

Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

Koejakson jälkeen erikoistuvan osaaminen kasvaa. Tavoitteena on päästä asteikolta 5 (välttävä) lähemmäksi hämähäkkiverkkomallin keskustaa 1 (erinomainen).

Erikoistuva hallitsee potilaan kohtaamisen, konsultaatiotaidot sekä yhteistyön työyhteisössä. Osaa ottaa rakentavaa palautetta hyvin vastaan, kehittää omaa osaamistaan ja hankkii tietoa itsenäisesti. Erikoistuva hallitsee aseptiset taidot ja osaa tulkita tarvittavin osin laboratoriokokeita. Kädentaidot kehittyvät koejakson aikana. Erikoistuva hallitsee potilaan hoitosuunnitelman sekä sairauskertomustestin laatimisen.

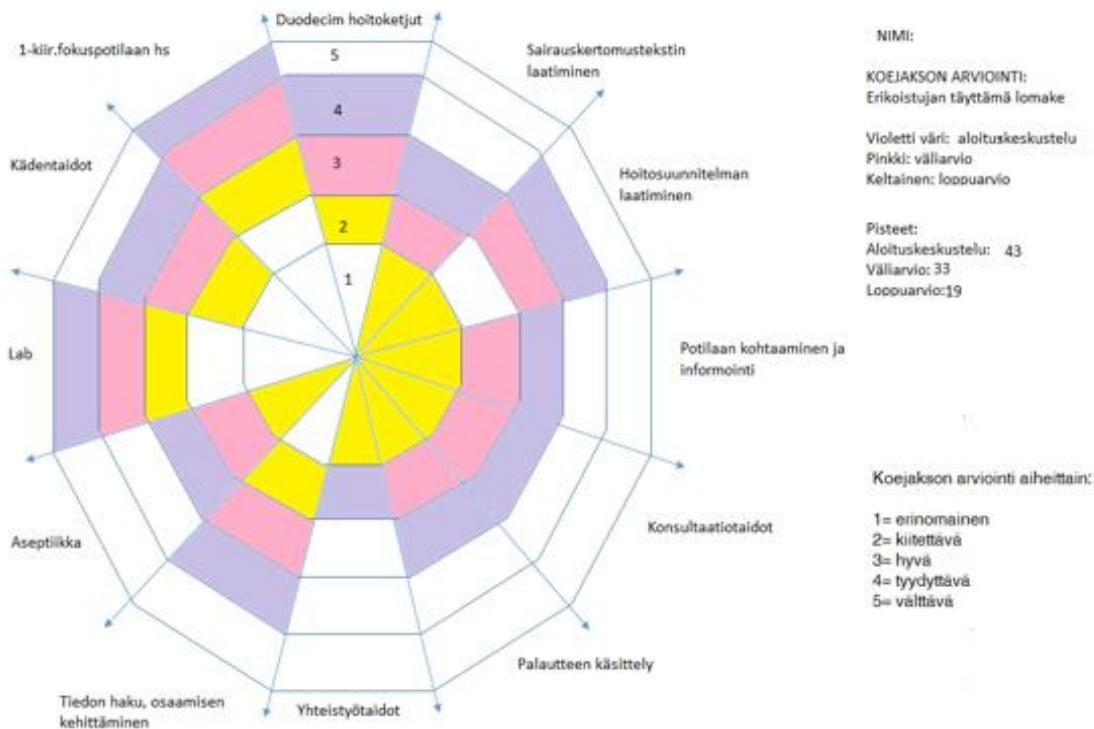
Osa lisäksi laatia kiireellisen infektiopotilaan hoitosuunnitelman, tuntee hoitoketjut (shp).

Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

Erikoistuva tutustuu potilaan sairaushistoriaan, tekee kokonaisvaltaisen tutkimuksen. Tarvittaessa konsultoi ja etsii tietoja itsenäisesti potilaan sairauteen liittyen. Erikoistuva laatii hoitosuunnitelman, kirjoittaa sairauskertomustekstin. Kouluttaja tarkastaa sairauskertomustekstin sekä hoitosuunnitelman. Kliinisen työn arviointiin osallistuu paitsi kouluttaja (toimenpide), myös hoitohenkilökunta (tutkimuskäynti). Hoitohenkilökunta saa lisäksi 360 astetta arviointilomakkeen täytettäväksi.

Arviointimenetelmät

Erillinen hämähäkkiverkkomalli täytetään yhdessä kouluttajan/ kouluttajien kanssa PAINT ohjelmalla (alku-, väli- ja loppuarviossa), kts.yst. erillinen liite.



Kuva: Osaamisperustaisen erikoishammaslääkärikoulutuksen osa-alueet koikeolla

Osavuosisarviointimatriisi: (mukailtu 360 astetta)

Erikoistuva:

0 =täysin eri mieltä, 1= toteutuu osittain, 2= täysin samaa mieltä

TYÖYHTEISÖ	0	1	2
kunnioittaa kaikkia työyhteisön ammattiryhmiä, mm. pysyy aikataulussa			
toimii sovittujen pelisääntöjen mukaan			
osaa hyödyntää koko työyhteisön osaamista			
osallistuu työyhteisön toiminnan kehittämiseen			
AMMATILLISUUS			
kommunikoi potilaiden ja työyhteisön kanssa selkeästi ts. omaa hyvät vuorovaikutustaidot			
suhtautuu kunnioittavasti potilaisiin, informoi potilaita asiallisesti			
laatii tarkoituksenmukaisia ja ymmärrettäviä hoitosuunnitelmia ts. hallitsee potilasasiakirjamerkinnot (anamneesi, sairauskertomusteksti, tmp-koodi, hs:n laatiminen)			
erikoistuva osaa konsultoida			
ymmärtää omat rajat, ottaa rakentavan palautteen vastaan			
omaa hyvät käden taidot: perusinstrumentaatio			
omaa hyvän aseptiikan (mm. käsihygieniat)			
osaa laatia infektiokeskustilaa			
saneeraus suunnitelman <u>huomoiden potilana</u> yleistilan			
Vapaita kommentteja:			

Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

Koejakson loppu

Kirjallisuus

Lang N P, Tonetti MS Periodontal risk assessment (PRA) for patients in supportive periodontal therapy (SPT). Oral Health Prev Dent 1: 7-16 (2003)

Martikainen Mika H, Niemi-Murola Leila: Erikoislääkärikoulutuksen koejakso – muutakin kuin hyväksytty tai hylätty. Lääkärilehti, 11.10.2019; 41/2019 vsk 74, s. 2278-2279.

Niemi-Murola Leila, Martikainen Mika H: Osaamisen arviointi erikoistuvan tukena. Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim 2019; 135 (22): 2184-88.

Niemi-Murola Leila, Merenmies Jussi: Peruskoulutuksen osaamistavoitteet uudistuvan erikoislääkärikoulutuksen perustana. Duodecim. 2019; 135: 477-85.